

**ЖИТТЄВИЙ ТА ТВОРЧИЙ ШЛЯХ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ
КАФЕДРИ ІНОЗЕМНИХ МОВ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
"ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА"**

ЗЕНОВІЯ ФУТОРСЬКА (1916 – 2000)

**– старший викладач кафедри іноземних мов,
педагог, германіст, методист**

Протягом тридцяти років працювала на кафедрі іноземних мов Львівської політехніки Зеновія Футорська – людина високої ерудиції, надзвичайно скромна, високоінтелігентна і висококваліфікована, віддана всеціло обраній професії. Вона мала свою власну методику навчання, яка спиралася на свідоме вивчення предмета, на заохочення студента працювати над своїм інтелектуальним удосконаленням і цим служити для добра народу, для відродження власної національної науки і власної держави.

Сьогодні, коли формується і удосконалюється українська національна педагогіка і методика праці в освітніх закладах, ми маємо змогу багато використати з тих надбань, що нам залишила ця невтомна працівниця на педагогічній ниві.

Методика праці

У 50-70-х роках її ім'я було добре відомим серед студентів Львівської політехніки, зокрема на нафтовому, механічному, енергетичному факультетах. І не лише серед студентів. Вона здобула авторитет і високу повагу у викладачів, визнання як енциклопедичний вчений в галузі германістичної лінгвістики, як висококваліфікований фахівець, педагог, методист і як Людина з великої букви.

Грунтовно володіючи основами знань, дарувала їх студентам, які йшли до неї на заняття як спрагла людина до життєдайного джерела.

Програма вищої школи вимагала від викладача вироблення у студента навичок читання фахової науково-технічної літератури, ведення діалогу на професійну тему. Це було складним завданням, оскільки в ті часи ще не було якихось творчих, наукових контактів із зарубіжними державами, науково-дослідними і, тим більше, інженерними виробничими інституціями Заходу.

Проте своє завдання, своє покликання як педагог З.Футорська бачила набагато ширше. Її хвилювали не лише питання засвоєння студентами іноземної мови на рівні обраного ними вузького технічного профілю. У своїй методиці викладання іноземних мов, яку виробила протягом 30-річної праці у Львівській політехніці, вона використовувала не лише

теоретичні досягнення європейської школи, з якою була добре обізнаною, але і власні практичні надбання аудиторної праці зі студентською молоддю.

Суть її методу полягала в тому, що, по-перше, вона у студентів бачила майбутнього доброго фахівця і ставила його на заняттях у життєві фахові ситуації. Тобто, прививала їм самостійне мислення і, що важливіше, вміння практично використовувати набуті знання. Вона вже тоді вірила, що українська наука буде мати вільний шлях розвитку в рамках цивілізованої Європи. А для цього необхідно мати добрих фахівців.

По-друге, в її баченні іноземна мова у різні часи відсутності української державності була добрим засобом переконати студента у тому, що у кожній цивілізованій державі існує національна наука, національні вчені, які покликані сприяти не лише світовим науково-технічним досягненням, але в першу чергу – розвиткові національних наукових інтересів. Опрацювання текстів оригінальної зарубіжної літератури створювало поле для такого виховання.

По-третє, переклад фахової наукової літератури (усний і письмовий) – а цей вид праці постійно практикувався в аудиторії З.Футорською – дозволяв поряд з опрацюванням оригінального тексту звертати увагу на україномовний переклад, тобто на володіння рідною українською мовою у сфері науки і техніки, засвоєння і практичне використання української інженерної термінології. Зауважимо при цьому, що деякі викладачі, які працювали на кафедрі, не лише не проводили таких вправ зі студентами, але і самі не володіли і не користувалися українською мовою.

По-четверте, З.Футорська, як інтелігентна особистість, керувалася високими нормами етики у стосунках із колегами, студентами, з високою повагою ставилася до тих, кого навчила, і вони їй відповідали вдячністю. Вона переймалася їхньою долею, майбутнім і ладна була повсякчас нести їм безкорисливу допомогу в оволодінні навчальним матеріалом.

По-п'яте, вона була не лише талановитим педагогом, але і науковцем-методистом. Нею написано десятки методичних розробок для студентів, хрестоматія для студентів нафтового та енергетичного факультетів (німецькою мовою), а також збірник текстів для загальнотехнічних спеціальностей, "Німецько-український спеціалізований словник", такий же розмовник, складений у співавторстві з О.Шереметою. Вона – співавтор книжки "Розмовні теми для студентів", виданої під редакцією доц. І.Паука тощо.

Фахове становлення

Народилася Зеновія Футорська 1916 р. в Оломоуці (Чехословаччина) в сім'ї службовця (батько працював у суді). Навчалася у Перемишлі в Українській гімназії для дівчат, яку закінчила в 1934 р. Вже часи навчання в Перемиській гімназії виявляла схильність до наукової праці. Одночасно її творче зацікавлення поширювалося також на малярство (була ученицею Олени Кульчицької), на музичну і навіть на поетичну творчість, що в подальшому великою мірою сприяло становленню її як багатогранного викладача. В 1935 р. поступила до Львівського університету на німецьку філологію. В університеті навчалася разом з такими видатними гуманістами, як Софія Сагайдаківська і Стефанія Пеленьо (див.газета "Просвіта", 1991 р. Вип.21). Слухала лекції з німецької літератури різних періодів проф. Віктора Дольмаєра, який очолював кафедру німецької філології ще за австрійських часів. З.Футорська відвідувала також семінари, які він проводив; на них

обговорювалися і аналізувалися різні твори з німецької літератури, поезія і проза – тоді ж було написано семінарську роботу з середньовічної німецької літератури. Відвідувала також лекції професора Юрія Куриловича з історичної граматики німецької мови, вищий лекторат з німецької мови, який провадив доктор Загаєвський. Упродовж своїх студій складала магістерські екзамени у проф. В.Дольмаєра, а в 1939 р. у професора Хединського. У 1944-45 рр. працювала в Перемишлі вчителькою німецької мови в приватній українській гімназії. Після переїзду до Львова працює лаборантом на кафедрі англійської філології у Львівському університеті, водночас готує екстерном диплом з німецької філології, доповнюючи свою семінарську роботу. В 1948 р. склала державний (випускний) екзамен і захистила дипломну роботу у Львівському університеті ім.Івана Франка за фахом “німецька філологія”. Згодом (16 IX. 1948) перейшла на роботу як викладач німецької мови на кафедру іноземних мов у Львівський політехнічний інститут, де працювала до 1-го липня 1974 р., тобто до виходу на пенсію. За своє життя перенесла багато негараздів та, незважаючи на це, була дуже сумлінною у праці, висококультурною, врівноваженою та талановитою людиною .

Є люди, на плечах яких тримається наука, освіта, творча праця. Є люди, що дарують не лише знання, але і добро, великі принципи гуманності, порив до праці, врешті і почуття патріотизму. Серед таких титанів праці називаємо тут Зеновію Футорську – видатного педагога, високоосвіченого, авторитетного викладача, науковця, методиста, багатогранного інтелектуала, вірного і щирого друга студентства та колег.

Хто знав цю людину, а таких було немало серед вчених Львівської політехніки і Львівського університету, той ніколи не забуде цієї видатної особистості української національної інтелігенції. Вона увійшла у пам'ять студентів і викладачів як висококваліфікований викладач, чудовий вихователь нашої молоді, як зразок душевної краси, вірності найкращим людським ідеалам.

Доцент Тихон Лещук
(При написанні статті використано
архіви родини Футорських)

МИКОЛА БАКАЛЕНКО (*1919 – +2001)